

Kako je s politiko.

Vladne spremembe v Rimu

V Italiji nimamo parlamentarnih kriz in vladnih demisij. Spremembe v vladi se izvrše brez vednosti in brez sodelovanja takozvane «javnosti». Tudi oni teden je čisto nepričakovano prišla vest, da sta vladne sedeže zapustila dva zelo znana ministra: finančni minister Volpi, ki vpeljal stabilizacijo lire, in šolski minister Fedele, ki je vpeljal fašizem v šolo.

Solsko ministrstvo je mesto Fedeleja prevzel profesor Belluzzo, ki je bil dozdaj minister za gospodarstvo. Na njegovo mesto je prišel v gospodarski sedež prof. Aleksander Martelli. Za finančnega ministra pa je bil postavljen senator Anton Mosconi, kateri je v naših krajih znan kot nekdanji civilni komisar Julijske dežele. Dober znanec je s senatorjem Teodorom Majerjem, lastnikom «Piccola» in finančnim poročevalcem v senatu.

Poleg ministrov so se preložili tudi razni podtajniki. V finančnem ministrstvu bosta Rosbock in Casalini, v šolski urad pride Silverij Leicht (beri: Lajht), v gospodarsko ministrstvo pride Aleksander Lessona za industrijo, Viljem Josa pa za kmetijstvo.

V ministrstvo javnih del pride za podtajnika Arnold Crollanza, v prometno ministrstvo prideta Rafael Riccardi ter Ivan Cao.

Giolitti je umrl.

Novica ni prišla čisto iznenada, kajti poročali so že 14 dni prej, da je Giolitti bolan in da se bliža konec njegovih zemeljskih dni. Dal se je po krščansko spraviti z Bogom in ostajal dobre volje. Bolezen je za hip celo popustila, a starost se ni dala več odgnati: bilo mu je 86 let.

Giovanni Giolitti (izg. Žoliti) je bil eden najimenitnejših mož nove zedinjene Italije. Še davno pred zedinjenjem je bil rojen v Mondoviju na Piemonteškem l. 1842. Doživel je vso razburkano zgodovino zedinjenja, pozneje pa je sam stopil h krmilu Italije. Bil je najspretnější parlamentarec nove Italije. Govornik ni bil, a tembolj jasno je znal gledati resnici v drob in poznal je lastnosti italijanskega ljudstva in javnega mnenja. Pustil je druge, da so vpili in se razodevali, sam pa je tiho krmaril in lovil vse vetrove v svoja jadra. Dolgo vrsto let je bil gospodar. Gospodaril je z usodo Italije previdno in varčno. Idealisti, ki so hoteli narediti iz Italije velesilo in svetovni imperij, so ga postrani gledali; če bi njegova veljala, Italija ne bi bila niti vstopila v svetovno vojno. Fašisti so slednjič Giolittija popolnoma potisnili v stran ter začeli izvajati politiko imperija. Vseh rezultatov te politike Giolitti ne bo več videl: 16. julija 1928. je zatisnil oči...

PODLISTEK.

Arkadij Averbčenko:

Hišna preiskava.

Ivan Vasiljevič Sicilistov se je naslonil z laktom na mizo in prisluškoval.

«To zveni pri nas» — pravi ženi, ki je že zadremala. «Končno vendar!»

«Pojdi jim odpret. Ne bodo mogli čakati na hodniku, ker so vsi premočeni od dežja».

Obraz se mu je zasvetil in prasnili se v radosten smeh: «No! No! Včeraj, že predvčerajšnjim sem pričakoval. Zelo mi je drago. Me jako veseli. Izvolite, prosim, kar v sobo!»

Orožniški častnik, ki je šel naprej, je mežikal z očmi, ker mu je svetloba udarila v oči. Na licu se mu je bralo največje začudenje.

Nove razmere na Grškem

Ni še dolgo od tega, ko je prišel glas, da se je na Grškem spet oglasil zviti Venizelos. Strmoglavil je vlado, ki se je sicer spet postavila na noge, a le za par tednov. Zaimis se je moral umakniti in Venizelos je sam postal ministrski predsednik. Tudi zunanji minister Mihalakopoulos je zamenjan s Karakanom. Zdi se, da je Venizelova politika krenila nekoliko v stran od prejšnje. To potrjuje tudi nepričakovano dejstvo, da je Venizelos izpustil iz zapore nekdanjega diktatorja Pangalosa. Zdi se da bo Venizelos bolj prijazen francoski politiki. V notranjih rečeh je zahteval, da se spremeni volivni red; vpeljali bodo spet volivne okraje za vsakega poslanca posebej.

Venizelos deluje za pomirjenje s Turčijo in za splošno prijateljsko pogodbo med balkanskimi državami.

Makedonci se pokajo

O makedonskih razmerah smo včasih že pisali. Znano je, da imajo svojo revolucionarno organizacijo, katera je bila ustanovljena še v turških časih. Zdaj, ko je Makedonija po večini pod Jugoslavijo, se bori ta organizacija proti Srbom. Od časa do časa pa se sprejo med seboj in malokateri četaš unrije na postelji. V organizaciji «makedonstvujuščih» sta dve struji: federalisti in avtonomisti; ti dvoji se med seboj radi spopadejo.

Oni dan je glavar makedonstrujuščih, general Protogerov, šel ponoči v Sofiji po ulici domov v spremstvu nekega mladega Makedonca, Aleksandra Zezova. Nenadoma ju napade «trojka», Zerov obleži mrtev, Protogerova odvedejo v bolnišnico, kjer izdihne čez 3 ure.

Kakor so pokazali naslednji dogodki je uboj najbrže posledica notranjih sporov v revolucionarni organizaciji. Protogerov je bil v nasprotju z drugim veljakom Mihajlovim. Pravijo, da je Mihajlov pripravljal nov napad na Jugoslavijo, Protogerov pa da je odsvetoval; zato je morda Mihajlov kriv njegove smrti. En teden za Protogerovim je enaka usoda doletela tudi njega.

Kdaj bo konec prelivanja bratovske krvi na Balkanu? Zločin se niza za zločinom na dolgo verigo revolverske politike tam doli. Ali ni škoda tolike energije, da se tako prismojeno trosi?

Zopet atentat v Belgradu

Dne 13. t. m. je bil v Belgradu v svojem uradu napaden načelnik policijskega oddelka v notranjem ministrstvu, Žika Lazič. O tem poročajo listi:

«Par minut pred pol eno se je načelniku Laziču po slugi prijavil srednjevelik človek, okrog 30 let star, inteligentnega izraza in lepo oblečen. Kljub temu, da je čas za sprejemanje že potekel, ga je Lazič sprejel. Ko je stopil neznanec v pisarno, je izročil Laziču ne-

ko pismo. Medtem, ko je Lazič čital pismo, je vstopivši neznanec vzkliknil: «Gospod načelnik, jaz sem prišel iz Štipa, da stalno ostanem v Belgradu». Še preden mu je mogel Lazič dati odgovor, je neznanec segel v žep in izvlekel revolver ter oddal strelo. Načelnik Lazič, ranjen v glavo, je takoj padel poleg svoje mize. Atentator pa je takoj oddal tri strele vase, ter tudi takoj padel na tla.

V istem trenutku so se zbrali v pisarni tisti uradniki, ki so se slučajno še nahajali v ministrstvu. V kabinetu je bil še vedno notranji minister dr. Korošec, ki je takoj pohitel v pisarno. Par minut nato so načelnika Laziča prepeljali z avtomobilom v bolnico. Ravnotako so prepeljali tudi atentatorja, ki ni kazal nobenih znakov življenja. Lazič pa je bil pri zavesti; njegova rana je lahka.

Vest o dogodku se je bliskovito razširila po Belgradu. Notranji minister dr. Korošec je takoj o njem obvestil kralja v avdijenci, v katero je bil sprejet ob tri četrt na 1. Ko je odhajal iz dvora, je dejal časnikarjem: «Gotovo veste, zakaj sem bil na v dvoru. Kar se tiče atentatorjeve identitete, je dosedaj ugotovljeno samo to, da sem našel na tleh poleg njega napisano prijavnico, na kateri je bilo ime Momčilo Ivanovič iz Štipa. Preiskava je v polnem teku».

Zvečer je ranjeni Lazič sprejel časnikarje in jim dal sledečo izjavo: «Poklical sem Vas radi tega, da bi bila javnost pravilno obveščena. Tokrat se je izvršil

atentat ne od naših prebivalcev, marveč ga je izvršil človek, ki je bil poslan od onstran meje. Atentator ni iz Štipa, kakor se je v začetku mislilo. On je to dejal, da bi si pridobil moje zaupanje. Ko je stopil v mojo sobo, sem ga pričakoval stoječ, kakor vsakega obiskovalca. Približal se je in dejal: Jaz sem iz Štipa. Nič drugega ni dejal, pač pa mi je izročil neki papir. Ko sem pogledal na papir, je ustrelil iz revolverja. Čul sem strel in padel na tla. Malo se mi je zmračilo, ali takoj sem zopet prišel k sebi. Atentator je oddal še dva strela, ki me pa nista zadela. Enega je oddal na sebe. Na papirju je bilo zapisano Momčilo Ivanovič. Preiskava je dognala, da je atentator po rodu iz Bolgarije in da je nedavno prišel iz Bolgarije na nezakonit način. Njegovi dokumenti so napačni. On je član macedonskega komiteja (odbora) tega razbojniškega komiteja v Sofiji. Tokrat se ponovno ugovarja, kakor vedno, da prebivalstvo iz Južne Srbije ne dela nobenih takih zločinov. Vsi ti zločinci prihajajo iz Bolgarije, kjer imajo svoje časopise, ki plačuje atentatorje. Ti ljudje so sicer pod strahom. Kadar se jim da naloga, morajo izvršiti to delo, ker sicer jih preganjajo. Oni naravnost fabricirajo ubijalce. *Ta komite je gnezdo vsega zla na Balkanu. Komite je tisti, ki moti zblžanje med dvema slovanskima državama.* V svojem časopisju pišejo o režimu v Južni Srbiji in ustvarjajo razpoloženje za tako strašno delo».

Kaj nam z dežele pišejo

KUBED.

Kakor smo že pisali, da bo v Kubedu na mohorjevo nedeljo opasilo in ples, tako se je zgodilo. Sv. mašo smo imeli ob 10¹/₂ peto z blagoslovom. Malo se jih je udeležilo kakor treba. Razni možakarji so se zadaj za cerkvijo razgovarjali, tobak pušili in se krototali, drugi so po stopnicah v cerkvi spali: to so taki modrijani, ki vedo, da ni Boga in da je v cerkvi samo botega. Nekatera dekleta tudi nič ne poslušajo pridige, dremljejo in posedajo: ima katera bukvice odprte, pa vso mašo vedno na isti strani.

O ples, to je pa kaj drugega! Popoldne je bilo vse v gostilni: otroci, fantje, dekleta, starci. Plesali so, pili, rogovilili in se potili kakor na «žornadi». Drugi dan je oštr bankovec štel, vaščani pa kadili po trije en čik.

Suša je tudi pri nas velika: poznega krompirja ne bo nič, fižola in koruze tudi ne. Ves trud celega leta bo proč, ako ne bo v kratkem dežja.

POVIR.

Zopet moramo poročati nekaj neveselega. 9. t. m. okrog poldne smo zapazili velik oblak dima, ki se je dvigal iznad borovega gozda na Vrhu (Gabrk). Na vasi se je oglasila trobenta, ki je klicala ljudi na roboto, v zvoniku pa je bilo plat zvona. Ljudje so takoj hiteli na kraj nesreče, toda niso mogli ustaviti ognja, ki se je vsled močnega vetra hitro širil in zajel ne samo večji del gozda, ampak tudi gmajne in ograde. Zgorelo je štirim posestnikom okrog 35-40 q. sena. Strah ljudi je prišel do vrhunca, ko se je ogenj naglo približal Brestovici. Ljudje so začeli jokajoč izganjati živino

iz hlevov in nosili pohištvo na prosto. V veliko veselje pa se je gasilec, ki so napeli vse moči, vendarle posrečilo odvinuti nevarnost. Hvaležne Brestovčanke so si tedaj nadele nalogo, lajšati gasilec hudo žejo. Škaf za škafom vode je romal po gmajni od moža do moža. Ob 4 je bil požar toliko pogasjen, da so se ljudje lahko razšli na svoje domove. Ostalo jih je le še nekaj za varstvo.

Škoda vsled požara je zelo velika; preceniti bi jo mogel le strokovnjak. Kdo je ogenj prazročil se še ne ve. Vsekakor leži velika krivda na Senadčanih, ker niso takoj pogasili ognja, ki je nastal na njihovem polju.

Prejeli smo še drug dopis o ti stvari, iz katerega posnemamo, kako je bilo koristno bivše ognjegasno društvo v Sežani. Tako društvo bi se moralo iznova ustanoviti.

S KRASA.

Suša tako pritiska, da kmet obupuje. Žita je malo, fižol je že popolnoma uničen, krompir prav tako; koruza deloma še živi, a tudi z njo je malo upanja. Grozdje je vsled velike oparice v cvetju tudi jako trpelo, posebno refošk; kar celi grozdi se suše in odpadajo. Otroci zamačajo na fižol in krompir, ko ga že od lanske slabe letine pogrešajo. Poznam družine, ki že lansko leto niso pridelale vsega vkup niti za davke, letos pa bo še manj. Večina ljudi misli, da ne bo druge pomoči kakor izselitev. Dobro bi bilo, ko bi naši poslanci posredovali pri vladi za pomoč. Najhuje smo prizadeti v komenski okolici.

Zuljeva roka.

«Pardon! Oprostite, zdi se mi, da ne razumete. Radi hišne preiskave smo prišli!»

Sicilistov se je začel tako smejeti, da ga je premagal kašelj. Dejal je: «Originalno! Odkrili ste Ameriko! Menda ne mislim, da ste prišli sem na partijo preferansa!» In veselo se je sukalo okrog prišlecev. «Dovolite, gospod, površnik... Težko ga slečete. Oh, kako ste premočeni! Takoj vam posvetim. Pazite, prosim, tu je prag!»

Orožniški častnik in pobočnik sta se ozrla po sobi. Stopila sta naprej in častnik je dejal odločno: «Začnimo torej! Tu je pismeni nalog».

«Ne, ne, ne! Ne mislite na to! Tako z dežja, z mokrimi nogami in takoj na delo! Nič lažjega, kakor da si nakopljete prehlad! Najprej se moramo pred tem zavarovati! Pismeni nalog daste lahko svoji teti. Ali ne bo poštenjak več verjel drugemu poštenjaku tudi brez pisma?

Izvolite sestri! Prosim, kako je vaše cenjeno ime in priimek?»

Častnik je skomignil z rameni in gledal pobočnika, kateri je stal postrani, se izpod brkov smehljaj in govoril ter se trudil, da bi mu bile besede čim hladnejše in ostrejšše: «Ko pa smo službeno poslani, da napravimo v hiši preiskavo...»

Sicilistov je začel viti roke: «Saj vem, vem! Oh, moj Bog, ali vam bo preiskava ušla? Ali jaz tega ne vem? Še sam bom pomagal! Pa zakaj bi opustili dobre narodne običaje? Ali ni res? Zdi se mi, da je gospod Nikodem Ivanovič? Na podlogi vaše kape sem v predsobi prečital vaše ime! Hahaha! Da, da, Ližočka! To je moja žena! Najboljša žena! Spoznali jo boste, ko vam jo predstavim. Ližočka, daj nam karkoli, da se gospodje častniki ogrejejo po tem dežju... Nel! Nel! Če mi odbijete, me boste smrtno razžalili!»

Iz sosednje sobe je prišla zelo lepa žena. Spotoma si je popravljala krasne

lase, nasmehnila se je in žmirkajoč z zaspanimi očmi dejala: «Moškemu lahko odbijete, ali gospej — fuji! To bi ne bilo gentlemensko!»

«Moja žena Elizabeta Grigorjevna — Nikodem Ivanovič! Gospod pobočnik... prosim, za vaše ime še ne vem».

Pobočnik se je tako vznemiril, ko je videl prihajati lepoticu, da je vstal, udaril s petami in svečano javil: «Krutilov Valerijan Petrovič!»

«Ah, kaj poveste! Zelo mi je ljubo. Tudi moj sin se eden imenuje Valerijan. Lucija!»

Kuharici, ki je prišla na poziv, je ukazala: «Odvedi vojake in otroke v kuhinjo. Pogrej piroge, iz kozarcev vzemi kumar in klobase pripravi... Zdi se mi, da je tudi še steklenica žganja... Skratka, pobrigaj se zanje, jaz pa bom postregla cenjenim gospodom».

Orožniški častnik je osupel, odprl usta in začel: «Oprostite, ali...»

GRAČIŠČE pri Kubedu.

Pri nas imamo zelo lep zvonik iz rezanega kamenja, a kaj nam pomaga, ko zvonov nimamo. Vojska jih je vzela kakor drugod in novih nismo dobili v povračilo. Zdaj imamo zvonik samo za to, da obešamo nanj zastavo, kadar imamo ples. Posebno častno to ni za našo vas. Ali bi ne bilo dobro, da bi si vsaj en zvon omislili, da bi nas vabil k molitvi in nas spominjal, da smo kristjani? Po raznih vaseh so tako napravili, zakaj ne bi tudi pri nas?

Ali res vsi na tuje?

Izseljevanje, beg z domačih tal, postalo je naša socialna bolezen. Vse govori le o begu, o splošnem umiku. Zdi se kot da je začelo ljudem goreti pod nogami in da jim ni več obstanka v domačiji.

Ne bomo tu govorili o materialnih vzrokih izseljevanja. To vsakdo ve, da so bili in so še taki vzroki: razdejanje v vojnem pasu, slab denar, slabe letine, slabe kupčije, pomanjkanje dela itd. Vemo, da marsikdo mora misliti na to, kako bo preživel sebe in družino. Pa vendar trdimo navzlic temu, da je izseljevanje postalo bolezen, psihoza.

Ne izseljujejo se več nekateri, ampak cele trume. Hiše ostajajo prazne, vasi se praznijo, dežela začinja izumirati. Od vseh plati nam poročajo o tem. Parnik za parnikom odhaja iz Trsta in iz Genove in vsak nese številne skupine Slovencev v Južno Ameriko. Mlada dekleta gredo v jatah v tuji, neznan svet. Kam bodo prišle in kje se konča njihova pot? Ali jih res lakota žene v strašno negotovost? To je psihoza, socialna kuga, nič ne pomaga tajiti. Vse se je zamajalo in ljudi se je polastila boleznava vrtoglavo, nekakšna obupnost in tudi cinizem.

Danes nimamo namena govoriti o ti strani problema. Oglejmo si drugo stran. Izseljevanje tudi nese. Komu? Ubogim ljudem, ki beže v svet prinaša beg največkrat le razočaranje in slab konec. Komu torej nese?

Pred par dnevi se je oglašil v našem uredništvu nekdo s takim-le sporočilom: Koliko nagrade bi zahtevalo uredništvo Malega lista za ponatis članka, ki je izšel v Edinosti in v katerem se ugodno slikajo delavske razmere v Argentini? Neka plovna družba se za to reč zanima in bi želela, da bi tudi Mali list ljudem pohvalil Argentino, ter bi bila pripravljena to uslugo plačati.

Mi smo seveda odgovorili, da ne maramo plačila. Zavedamo se, da smo tu zato, da ljudstvu svetujemo, kar je za ljudstvo dobro, ne kar more pospeševati kapitalistovske kšefte.

Vemo, da je marsikomu drago, da naši ljudje derejo proč, toda nam ni drago in ljudstvu je v pogubo. Plovne družbe seveda hočejo zaslužka in si delajo konkurenco, toda naj si jo delajo pri kravjem mesu, ne pri krščanskem ljudstvu! To je naše stališče, s katerega se ne premaknemo za nobeno ceno, najmanj pa za denar.

Kakor smo slišali, je pisanje Edinosti nanovo podžgalo v ljudeh voljo za beg z domačih tal. Radi priznamo, da

uredništvo Edinosti ni imelo slabih namenov. Podan pa je vendar spet nov dokaz, da je liberalstvo popolnoma zažvožena baraka Liberalno vodstvo sploh ni nobeno vodstvo več. Ti ljudje, v katerih narod gleda s kolikor toliko spoštovanjem in zaupanjem, so sami brez trdnih nazorov, brez socialnega smisla, brez npravstvene gotovosti. Gorje narodu s takim vodstvom!

Ljudem pa vnovič priporočamo: Bodite previdni! Ne verjemite vsake reči in ne spuščajte se v negotovost! Držite se domačije s trdovratno ljubeznijo! Ne selite se lahkomišlno, da se ne boste kesali, če vas rožnati upi kasneje prevarajo!

Stric Jaka v Orleku.

Ker sem bil slučajno v nedeljo. 8. t. m. v Sežani, kamor sem nesel plačat «fronke» od stricev, sem jo vrezal popoldne po večernih po slabi občinski poti v Orlek; neka babnica mi je povedala, da imajo danes orleški republikanci «šagro». Kdor hodi ob taki vročini — trmometer je kazal «pri Ticu Pajcovem» šestnajst gradov nad ničlo — iz Sežane v Orlek, ga minejo vse boleznin in trganje, da mu ni treba hoditi v nikake gorke kopeli. Slabo je le to, da mora popotnik hoditi po taki poti, kjer je nagromadeno kamenje debelo kot otročje glave; ob deževju pa leže tod cele mlake, tako, da morajo Orlečani najeti beneške gondolirje, če hočejo v Sežano, k maši ali kam drugam. Menda zato imajo tudi orleške frajlice kratka krila, da lažje prebredo kalno vodo!

Nesreča je hotela, oziroma predniki orleške republike, da stoji Orlek tri četrt ure oddaljen od Sežane, kamor morajo Orlečani hoditi za vsako potrebo in ob vsakem vremenu. Pregovor, da se morajo mlajši pokoriti za grehe starih, velja v tem oziru tudi tu. — Zgodovino Orleka je pokojni dr. Lavrič na sežanskem tabru l. 1869. hudomušno popisal, kar pa so mu takratni orleški veljaki hudo zamerili. Da se pa ne zgodi tudi meni kaj takega, zato o tem raj ne molčim.

Največjo preglavico dela Orlečanom pomanjkanje vode. Ko so gradili kraški vodovod, so napeljali nanoško vodo skoro v vsako kraško luknjo. Orlečane pa so popolnoma prezrli; nekateri pravijo, da je tega kriv njih «prezident», ker se ni brigal, da bi tudi v Orlek napeljali vodo. «Pri Srebotnjaku», kjer se koté divje mačke in jazbeci — tam bi bilo za Janeza Godcovega — sem srečal dražestno gospico v belem kratkem krilu, v svilenih, nogavicah in lakastih črveljkjih. Ker sem jo pozdravil, mi je vljudno odzdravila ter se nasmehnila, to pa ne vem ali meni, ali pa moji «zaflikani uniformi». Da ima Orlek več takih gospic, sem se pozneje prepričal!

Prišedši v Orlek sem mislil, da se nahajam v Parizu. Po orleških ulicah so se šetale orleške dame v svili in baržunu od temena do kurjih oces! Slišal sem, da so imele orleške mojške dosti opravila, predno so bile napravljene te parizke uniforme; tudi so morali orleški šuštarji podvizati, da so napravili o pravem času lakaste šolenčke!

V neki hiši mi je trobentala priletna mamica o pohujšljivem svetu, suši, slabi letni in o neumnim modli. Jaz sem jo pri šalčki dobrega kofeta radovedno poslušal in ji pritrjeval. Na skrivaj sem pa škilil v sosednji štibelje, čigar vratica so bila priprta; ker sem slišal poltiho govorjenje, sem takoj uganil, da se nahaja notri kak zaljubljen par. Nisem se motil! Kmalu pride iz njega mlečnozoba deklica, zalo napravljena in za njo njen

se sablja lahko izdere? V Odesi sem jo sam izdrl. Boga mi!»

Vstopivša s pladnjem, na katerem je bilo nekoliko steklenk in nekaj jedil, ga je mati pograjala: «Kolikokrat sem te učila, da je bogmanje greh! Gotovo vam je napoti, gospod, vrzite ga z noge!»

«Nj mi napoti, prav nič! Pa kako ti je ime, miška? No?»

«Milan. In tebi?»

Pobočnik se je nasmehnil. «Jaz sem Valerijan. Sedaj bova prijatelja».

Mati se je gostom smehljala, nalivala konjak v kozarčke in ponujajoč častniku kaviar, govorila: «Prosim, prosim, da se segrejete. Tako nam je neprijetno, da ste se radi nas morali mučiti po tem slabem vremenu».

«Valerijan! Daj mi kaviara» — je zahteval Milan in vlekel za gumbe na pobočnikovem telovniku.

šocelj s petelinovim perjem za klobukom. V tistem trenutku pa je pridrdral pred hišo avtomobil, na katerega sta sedla in se odpeljala proti Opčinam. Prav po ameriškansko! Mamična modrost je takoj ugasnila, kakor luč v leščerbi, če ji zmanjka olja. Jaz sem pa pocedil iz škodolice še ostali «zoc» in se izmuznil na prosto.

Ob štirih popoldne se je pričela plesna norost. Otvorile so jo orleške pube s svojimi fanti. Za temi so nastopile Trebenke in okoličanke, nekatere skoro nage; pačile in zvijale so se kakor kače na raznju. Obžalovanja je vredno, da so gledali ta prizor otroci v pričujočnosti svojih mater. Ali nimajo res Orlečani, ki so nekda veljali za pametne in pobožne vaščane, druge zabave kot neumen ples, ki požre težko prisluženi denar, katerega je danes tako zelo potreba? In pa celo ob taki suši plesati, ki je uničila že skoro vse poljske pridelke in žuga celo uničiti življenje mnogim biljem.

Obžalovanja vredno je tudi dejstvo, da niti starši, v prvi vrsti očetje, in celo taki, ki imajo besedo pri cerkvenem oskrbništvu, nimajo več moči brzdati svojih sinov in hčera. S tem, da jim vse dopuste, dajejo pač slab vzgled drugim, ki imajo še vero v srečo.

Bližala se je noč. Na kolesih, vozovih, peš, sami in v družbah so prihajali zakašneli radovedneži in plesalci, da se ne bodo kesali za to, če izgube priliko videti «orleško norenje!»

Kmalu so se začeli vrteti po «bajarju» starci, starke in celo mlade mamice. Mislil sem, da je bilo zadnje nedeljo samo v Povirju vse noro — slišal sem praviti, da je tam plesal Janez Godcev s svojo zalobeno hčerko in sicer za repo — urezal sem se pa, ko sem videl, da je imel on tudi v Orleku svoje konkurente!

ZANIMIVOSTI.**Lastovica — pismonoša.**

V minuli jeseni je pritrtil rudar iz St. Avolda na Lotrinškem pod perutnico lastavici, ki je gnezdila pod njegovo streho, ovitek s sledečo vsebino: «Poleti l. 1927 sem imela svoje gnezdo pri gospodu A. R. v. St. Avoldu na Francoskem. Moram mu poročati, kje sem bivala v času svoje odsotnosti». — Letos se je vrnila lastavica v svoje poletno gnezdo in prinesla s seboj sledeče pisemce: «Pozimi sem bila na otoku Martiniku» pri g. I. B., ki naroča najpristrčneje pozdrave prejšnjemu mojem gospodarju.

Angleški berači.

Občinska uprava v angleskem kopališkem mestu Bath je sklenila, da bo tekom kopalne dobe plačevala domačim beračem podporo s pogojem, da nihče izmed njih ne nadleguje gostov z beračenjem. Ko so berači zvedeli za ta sklep, so sklicali protestno zborovanje ter izjavili, da so pripravljeni izginiti z javnih prostorov, ako jim magistrat v naprej izplača polovico dohodkov, ki jih jih prinaša beračenje. Te dohodke je označil neki stepec z 8 funti šterlingov na teden (čez 700 lir).

Kako dolgo žive misijonarji?

Milanska katoliška univerza je izdala statistiko, iz katere je razvidno, da umrjo misijonarji od dneva sovjeja vstopa v red ali kongregacijo približno 14 let prej nego duhovniki, ki ostanejo v domovini. Seveda so med misijonarji tudi številne izjeme ter dožive nekateri misijonarji visoko starost vendar zahteva misijonstvo težke žrtve. Tako je na zapadnih afriških obalah, katerih podnebje je za Evropejce nezdravo, umrlo 200 duhovnikov predno so dosegli 28. leto starosti.

Dopisnica.

Iznajditelju dopisnice so letos na Dunaju postavili nagrobni spomenik. Bil je to dr. Emanuel Hermann, ki je l. 1869. javno predlagal, naj se v poštni promet vpelje poceni dopisnica. Preprosta iznajdba, kajne, a vendar je bilo treba človeka, ki je novo misel znal povedati. Obveljala je prav kmalu in dopisnica se je razširila po vsem svetu. V avstrijski republiki se porabi letno 100 milijonov dopisnic.

Koristno govorjenje.

V teku velikega Poincaréjevega govora o stabilizaciji franka je vprašal korzikanski poslanec Pietri, ako je pričakovati, da se bodo cene zaradi stabilizacije zvišale. Poincaré je odgovoril: «Ne verjamem, kajti v tem, ko tu govorim, so

šle cene znatno nizdol». Nato so se oglasili na levi veseli klici: «Tak govorite dalje, govorite dalje!»

Krtičja nadloga.

Krtice se v Nemčiji zelo množe in so tam prava nesreča. Nemci so uprizorili obsežen boj proti temu zelo škodljivemu glodavcu. V Berlinu so krtice izpodkopale temelje mnogih stavb. Nedavno so v samem Berlinu usmrtili nad 100.000 krtice.

Štiristoletnica kapucinov.

3. julija je minulo 400 let, odkar je papa Klement VII. potrdil pravila novega reda kapucinov. Pravila je predložil franciškan Matteo de Bascio. V teku 400 let so imeli kapucini pet svetnikov in devet blaženih. Mnogo znamenitih kardinalov in drugih cerkvenih dostojanstvenikov je pripadalo temu redu. Danes ima kapucinski red 10.000 članov. Med njimi je 30 škofov in nadškofov.

Krščanska mati.

V Clevelandu v Ameriki je nedavno umrla 63-letna vdova Mrs. Anna Baumeister, rodome Nemka. Pokojnica zapušča 12 še živečih otrok izmed katerih so štirje sinovi duhovniki, dve hčeri sta pa redovnici.

Svet je ves sleparski.

Na Japonskem so prišli na sled veliki slepariji neke družbe, ki je imela krematorij (peč za sežiganje mrličev). Nekega dne so poslali sorodniki truplo umrlega brata v krematorij. Dobili so takorekoč z obratno pošto pepel mrtveca. To naglo poslovanje je vzbudilo sum, dali so pepel preiskati in preiskava je ugotovila, da je bil poslan pepel od lesa. Nadaljna preiskava je dognala, da je metala družba trupla v bližnji ribnik, samo, da je prihranila pri kurjavi in je tako pošiljala sorodnikom samo lesni pepel.

Za krščansko kulturo.

Republika Čile v Južni Ameriki dobi novo vseučilišče. Ustanova neke katoliške družine v znesku sedem in pol milijonov pezov je omogočila v Valparaisu ustanovitev katoliškega vseučilišča, ki tvori v gospodarskem oziru interesno skupnost s prav tako katoliškim vseučiliščem v Santiagu. Novo vseučilišče že šteje tri sto slušateljev.

Tajništvo in naša pošta.

Kariž Anton, Merče 41. Vaša prošnja se nahaja pod št. 13.818 C — Trst. Finančno intendenca je 29. marca zahtevala od vas cenitev za hišo in zemljišče. Vi ste nato odposlali samo cenitev za hišo. Finančna intendenca je pisala še po cenitev za zemljišče, vi pa je še niste poslali.

Sok Ivan, Kred. Pri davku na premoženje (ricchezza mobile) ne pridejo v poštev stroški za vzdrževanje družine. Podrobnejših informacij vam ne moremo dati, ker ne poznamo vaših gospodarskih razmer. Obrnite se ne županstvu. Sicer če so vam bili trije rekurzi zavrnjeni, je malo upanja, da bi uspeli s četrtim.

Milharčič Anton, Matenja vas. Višina pokojnine zavisi od družinskih razmer, in se za vsakega živega sina zniža eno desetinko. Družinske razmere pa niso povsod enake. Pokojnina prične teči en mesec pozneje po vložitvi prošnje. Prošnje za izplačilo pokojnine še za prejšnji čas nič ne pomagajo.

PREKLIC.

Podpisani naznanjam, da nisem plačnik za morebitne dolgove, kjerkoli in komurkoli bi jih naredila moja 17 letna hči *Julija Bajec* na moj račun. P. Col. Gozd št. 23, dne 16. julija 1928.

LEOPOLD BAJEC

Velika zaloga mrtvaških predmetov.**Kompletne pogrebne opreme:**

- I. razreda od 300 lir naprej
- II. " " 200 " "
- III. " " 100 " "
- pogrebi otrok od 25 lir naprej.

I. SAKSIDA - DORNBERG 3.

Gospodarstvo

AJDA.

Ajda se seje navadno po strnišču okoli sv. Jakoba. V prav visokih goratih in mrzlih krajih pa sejejo ajdo spomladi in sicer v prvi polovici meseca maja, ko se ni bati več poznih slan. Ajda zahteva dobro obdelano in plevela čisto zemljo. Zemljo pripravimo za setev ajde s tem, da zemljišče preorjemo in dobro prebranamo. Ajdi ne prija svež hlevski gnoj, ker s svežim gnojem pognojena ajda sicer bujno raste, a da le malo zrnja. Tudi poleže rada. Puste zemlje pa ajda na mara, zemljišče mora imeti dovolj moči v sebi. Za ajdo so priporočljiva tudi umetna gnojila, ker z umetnimi gnojili pognojena ajda da dosti pridelka. Priporočljiva umetna gnojila za ajdo so superfosfat, kalijeva sol in čilski soliter. Prvega gnojila se potrosi 20 kg na 1000 m², drugega 10, tretjega pa samo 5 kg. Zelo dobro vpliva na ajdo tudi pepel. Tudi to gnojilo se potrosi pred oranjem zemlje. Ajda najbolj dobro uspe, če se seje ob suhem vremenu in v suho zemljo. Seme od ajde ostane 2—3 leta kaljivo, ali vendar je vedno bolje sejati mlado seme. Semena se rabi od 8—12 kg za 1000 m² površine. Seme se po izvršeni setvi plitvo zavleče in v peščenih tleh tudi povaja.

Ajda pride zelo hitro ven in, če je ugodno vreme, tudi kmalu in dobro obroditi. V početku rabi gorko vreme, a pozneje, ko razvije tretji list, pa bolj vlažno. Ob cvetju pa mora vladati lepo in solnčno vreme, ker drugače se slabo oplodi. Tudi pozneje, ko zori, ji velika in trajna vlaga škodi.

Z žetvijo ne smemo predolgo odlašati, ampak moramo ajdo požeti, čim je večina zrna dozorela. Da bi vse zrnje, dozorelo, splošno ne smemo čakati, ker ajda ne dozori hkratu, ampak še za časa žetve cvete. Ajdo žanjemo v začetku septembra. Požeto ajdo povežemo v majhne snopiče, ki jih sušimo zunaj na njivi ali pa v kozolcih, kar je seveda boljše in pravilnejše. Če sušimo ajdo na njivi, moramo snopiče postaviti na njivi po dva in dva skupaj v vrste. Ajda da kaj različen in nestalen pridelek, ki je časih prav bogat, časih pa zelo pičel. Na 1000 m² se pridelava navadno 120 do 170 litrov zrnja in 1 in 1/2 stota slame. En hl ajde tehtata navadno 63 do 65 kg in tudi več, če je bilo zrnje lepo in zdravo.

Številne družine in davki.

Vse občine v naših krajih so popisovale zadnje čase družine z nad 7 otroki. Marsikdo nas je vprašal, ali bodo dotične družine prejele kako nagrado ali pa če pomeni ta popis že pričetek napovedanih davčnih olajšav. Pri tem popisu se ni šlo ne za eno ne za drugo, ampak je bil popis le čisto statističnega pomena. Torej to nima z davkom nič opraviti.

Ali bo kaj olajšav?

Tudi o davčnih olajšavah za številne družine je bil govor. Še več. Izšla je v «Uradnem listu» z dne 22. junija pod št. 1312, postava z dne 14. junija 1928., ki določa davčne olajšave za mnogočlanske družine.

Olajšave stopijo v veljavo s 1. julijem 1928.

Izšel bo pa še poseben odlok, ki bo vseboval natančna navodila glede izvajanja postave.

Katere olajšave bodo?

Družine z mnogimi otroki ne bodo plačevale:

1. občinskega davka na patente,
2. družinskega davka,
3. živinskega in kozjega davka,
4. sindakalnega davka,
5. šolskih taks.

Koliko mora biti otrok?

Zgoraj označene olajšave bodo uživale:

1. družine z živimi desetimi otroki, ki se morajo še vzdrževati,

2. družine, katere so imele 12 otrok, od katerih je še najmanj 6 pri življenju in potrebnih vzdrževanja.

Uradniške družine so deležne navedenih davčnih oprostitev že s sedmimi otroki.

Pri oprostivih od šolskih taks se pa ne gleda, koliko otrok je še ostalo pri življenju.

Žitna letina je bila v Jugoslaviji prav dobra. Cena pšenice je padla. V Bački ima lanska pšenica cena 345-350 Din, v Ljubljano dostavljena 392-395 Din. Nova pšenica se v Bački ponuja po 265 Din (v našem denarju 90 lir), za pošiljatev v Ljubljano konec julija 315-317 Din. Jugoslavija bo letos lahko prodala veliko pšenice ven. — Novi ječmen se ponuja po 220-225 Din v Bački, oves po 230-235 Din. — Koruze bo manj, zato ji cene rastejo. V Bački se prodaja po 295-297.50 Din, v Sisku po 310, v Ljubljani po 332.5-235; činkvantin je v Ljubljani 335-337.50.

Vinska letina se v Jugoslaviji obeta dobra. Cene starih vin so šle znatno navzdol.

Živina v Ljubljani. Na sejmu v Ljubljani 4. julija so bile takele cene: prvovrstni voli 900-950 Din, drugovrstni 850-900, tretji 750-800; krave debele 500-700, klobasarice 300-450; teleta 1300-1500 za stot žive teže (Cene v lirah dobiš, ako dinarske cene deliš s 3).

Znižanje obrestne mere v Dalmaciji in Zagrebu. Zadruga zveza v Splitu je s 1. t. m. znižala obrestno mero za vloge članic od 10 na 8%, za kredite članic pa od 14 na 13%. Oblastna hranilnica v Zagrebu je znižala obrestno mero za vse vloge od 6 na 5% in za vsa posojila od 9 na 8%.

Državni papirji. 3 1/2 odstotna renta 72, konsolidirani drž. dolg 82.35, liktorski 82.10, beneške obligacije (vojna odškodnina) 75.90. Zlato 368.48.

Nova knjiga.

Glasba in Ljubezen, spisal Paul Keller, prevedel dr. Anton Kacin. Izdala in založila Katoliška knjigarna v Gorici. Cena 2:— liri.

Nemci, ki so mojstri v statistiki, so dognali, da v ljudskih knjižnicah, v bolnišnicah, sanatorijih in celo ječah največ in najraje prebirajo knjige Paula Kellera. Zakaj pa? Zato ker prinašajo Kellerjeve knjige solnce, smeh in tolažbo, podvig, svežost! Kellerja je točno označil veliki nemški pisatelj Hermann Bahr, ki pravi: «Kellerja štejemo k pičlemu krdecu onih danes tako redkih pisateljev, ki znajo še pripovedovati... On zna iznajti fabulo in stisniti v svoje knjige mogočno šumeče življenje!»

Pričujoča knjižica prinaša duhovito novelo o kvartetu, ki krči pot napredni glasbi v majhnem mestecu. Knjiga, vsa zasoljena s svežim humorjem, prikazuje prijateljstvo dveh mladeničev in njuno nesrečno ljubezen, pa njun podvig v svet.

Posebno peveci se bodo ob tem iskrenem se humorju pristrčno nasmejali, pa tudi uživali umetniško lepoto te zgodbe.

Po čem je lira?

Dne 18. julija si dal ali dobil:

Za 100 dinarjev	33.45 L
» 100 franc. frankov	74.65 »
» 100 švicarskih fr.	366.25 »
» 100 nemških mark	452.25 »
» 100 avstr. šilingov	266.75 »
» 1 dolar	18.85 »
» 1 funt	92.30 »

Tipografija FRATELLI MOSETTIG - Trieste.

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje po ugodnih cenah. Tvrška Gastone Dolinar, Trst - Via Ugo Polonio 5.

Naši Molitveniki.

- 1.) «Oče naš», 126 strani, cena: L 2.50, 2.70, 7.—, 8.—, 8.50, 9.—;
 - 2.) «Kam greš», 200 strani, cena: L 3.70, 4.—, 5.50, 9.—, 11.—;
 - 3.) «Angelček», 192 strani, cena: L 2.50, 3.50, 4.50, 6.—, 6.50, 6.80, 7.50, 8.50, 9.—, 10.—, 11.—;
 - 4.) «Zgodi se tvoja volja», 424 strani, cena: L 6.50, 9.—, 12.—, 14.—, 15.—, 16.—;
 - 5.) «Zdrava Marija», 200 strani, cena: L 5.50, 6.50, 10.—, 14.—, 15.50, 16, 20;
 - 6.) «Za Jezusom», 256 strani, cena: L 4.—, 6.50, 6.80, 9.—;
 - 7.) «Reši dušo», 396 strani velikanske črke, cena: L 7.—, 8.—.
- Ima na prodaj
Trgovcem 25% popust!
Katoliška knjigarna v Gorici,
Via Carducci 2.

Za birmo,

ne pozabite na staro trgovino zlatnine

ALOJZ POVH

PIAZZA GARIBALDI 2
prvo nadstropje.

Največja delavnica v Trstu.

Pazite na naslov!

Dr. SARDOČ

ZOBOZDRAVNIK

TRST

VIA S. LAZZARO 23, II.

ZDRAVNIK

Dr. FRAN GRUDEN

ordinira v TRSTU

Via S. Lazzaro 23 II n.

(zraven kavarnice Roma)

od 10 in pol predp. do 13

V NABREŽINI ord. samo popoldne od 14 do 18 (na lastnem domu.)

Jakob Bevc

urarna in zlatarna

TRST, Campo S. Giacomo št. 5

Najlepša prilika za nakup birmanskih daril!

Vipavsko vino

- Kmetijsko društvo v Vipavi - ima veliko zalogo izvrstnega domačega namiznega in desertnega vina. Kupci se vabijo.

Izšel je

ŠTOKOV

VEDEŽ

za leto 1928

cena v platno vezan L. 3.60

Najboljše čevlje ima v Trstu v zalogi

Matija Pahor

Trst - Via Arcata 19 - Trst

::: LASTNA IZDELOVALNICA :::

Čevlji delani samo na roko.

Tvrška znana

po vseh podeželskih sejnih.

Za botre in birmance bogata izbira vsake vrste čevljev okusno izdelanih in dober kup.

Čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.
z veliko premijo, diplomu in zlato svetinjo

Trst - via Caprin 5 pri Sv. Jakobu - Trst

Starši! Botri!

Birma bo.

Treba je preudariti, kje si boste omislili novo obutev zase in za otroke. Najbolj boste zadovoljni če poskusite

— pri —

::: FORCESSINU :::

